

ІНДЕКС СПРИЙНЯТТЯ КОРУПЦІЇ ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ СУСПІЛЬНОЇ ДУМКИ

М. О. ПЛАВАЙКО, студентка кафедри економіки і підприємництва
Ужгородський національний університет, м. Ужгород, Україна

Для багатьох країн світу, корупція перетворилася на найбільш актуальну проблему, що вимагає свого негайного вирішення. Проте, подолання цього негативного явища вимагає не лише розробки ефективних заходів боротьби та попередження виникнення корупції, але й розробку надійних засобів вимірювання рівня корумпованості країни, що має не лише наукове, але й важливе практичне значення. Адже дозволяє оцінити ефективність застосування тієї чи іншої антикорупційної політики.

Актуальність проблеми корупції обумовлює й пильну увагу, що приділяється багатьма дослідниками до даної проблеми [1-3]. Зокрема, увага дослідників приділяється таким проблемам, як: корупція в фінансовій сфері [4], взаємозв'язку корупції та культурних традицій [5], вплив корупції на євроінтеграційні перспективи [6] та багатьом іншим питанням.

Метою даної роботи є визначення впливу індексу сприйняття корупції на формування суспільних настроїв та його наслідків.

Індекс сприйняття корупції / Corruption Perceptions Index (CPI) – це щорічний рейтинг країн світу, що укладається організацією Transparency International з 1995 року. Даний показник є зведеним, а впорядкованість країн базується на основі експертної оцінки аналітиків та міжнародних організацій. Індекс має свої особливості та значущі переваги у порівнянні з кожним окремим дослідженням, адже при використанні CPI притримується концепція нейтральності та відсутності пріоритетності висновків зроблених окремими дослідниками, тобто індекс будується на інтегрованій оцінці на підставі великої кількості незалежних досліджень. Цей підхід є доволі позитивним, адже може бути застосований для країн з різними політичними режимами. Для того щоб країна могла потрапити до рейтингового списку, має бути проведено щонайменше три дослідження з оцінки рівня корумпованості даної країни.

Індексом сприйняття корупції, охоплюються такі прояви корупції, як: хабарництво, кумівські зв'язки при призначенні на державну службу, захоплення держави вузькими інтересами, доступ до інформації про громадські справи/діяльність уряду, створення захисного бар'єру викрадачам, слідчим, журналістам, надмірна бюрократична тяганина в державному секторі.

Ключовим показником Індeksu є кількість балів, а не місце в рейтингу. Саме бали вказують на те, як країна бореться з корупцією, а рейтинг дозволяє лише порівняти успіхи різних країн. Так, прикладом можуть слугувати дані з Офіційного сайту організації Transparency International станом на кінець 2021 року, де видно що всі 3 країни, а саме Данія, Фінляндія та Нова Зеландія мають рівну кількість балів - 88, тому і отримують одне місце на всі три країни.

Мінімальна оцінка (0 балів) означає, що корупція фактично підміняє собою державу. Максимальна (100 балів) свідчить про те, що корупція майже відсутня

в житті суспільства. Індекс оцінює корупцію лише в державному секторі. Якщо розглядати Індекс сприйняття корупції в розрізі нашої країни, то проаналізувавши дані з Офіційного сайту Transparency International, можна відмітити, що даний показник повільно збільшується і з 2012 по 2022 рік він зріс із 25 до 32 відповідно [7].

Завдяки вище зазначеному індекс сприйняття корупції став одним з найбільш вживаних показників корумпованості, що використовується у багатьох дослідженнях. Проте, як підкреслюється самою організацією Transparency International індекс сприйняття корупції не вимірює реальний рівень. Фактично індекс сприйняття корупції показує те, як суспільство сприймає цю проблему в тій чи іншій країні.

Незважаючи на свою практичну корисність та широке застосування індекс сприйняття корупції також має й суттєві недоліки. Найбільшим з яких є наявність позитивного зворотного зв'язку між індексом сприйняття корупції на суспільною оцінкою рівня корумпованості в країні. Тобто суспільна оцінка рівня корумпованості, що лежить в основі індексу сприйняття корупції, сама зазнає впливу від нього. Наслідком подібної залежності є те, що у певних випадках індекс сприйняття корупції може не лише відхилятися від реального рівня, але й перебувати в цьому стані необмежений проміжок часу. Крім того, наявність подібного позитивного зворотного зв'язку може стати причиною формування умов, що є сприятливими для поширення практики маніпулювання суспільними настроями [8, 9].

Таким чином, індекс сприйняття корупції є важливим інструментом дослідження та формування антикорупційної політики. Проте дослідниками має враховуватись вплив даного показника на формування суспільної думки.

Література:

1. Shleifer A., Vishny R.W. Corruption. *Quarterly Journal of Economics*. 1993. Vol.108, №3. P. 599–617.
2. Mause K. Too Much Competition in Higher Education? Some Conceptual Remarks on the Excessive-Signaling Hypothesis. *American Journal of Economics and Sociology*. 2009. Vol. 68. No. 5. P. 1107–1133.
3. Абрамов Ф. В. Трансакційні витрати корупційної угоди. *Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»*. Темат. вип. “Технічний прогрес і ефективність виробництва”. 2005. № 1. С. 273–282.
4. Сержанов В. В., Максименко Я.А., Абрамов Ф. В. Ефективність формальних правил фінансового моніторингу. *Держава та регіони*. 2022. № 3 (126). С. 10–15.
5. Рябова Т.В., Абрамов Ф.В. Вплив культурних факторів на виникнення корупції. *Наукові праці Донецького національного технічного університету*. Серія: економічна. Випуск 31-3. Донецьк, ДонНТУ, 2007. С.138-142.
6. Сержанов В.В., Дяченко Т. А., Абрамов Ф. В. Корупція, неефективні інститути та європейська інтеграція. *Вісник Ужгородського національного університету. Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. Ужгород. 2022. № 44. С. 90–95.
7. Офіційний сайт Transparency International. URL: <https://www.transparency> (дата звернення: 29.01.2023)
8. Абрамов Ф.В. Неосвіченість суспільства як фактор поширення маніпулювання суспільними настроями. *Бізнес Інформ*. 2019. № 6. С. 8–13.

9. Абрамов Ф.В. Індукований опір суспільства та заходи його попередження.
Бізнес Інформ. 2020. № 5. С. 22–28.